

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Examen Theologiæ Moralis

Moure, Antonio Fernandes de

Coloniæ Agrippinæ

Cap. 5. De cauponum peccatis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40934

AD LIT. C.

CAPVT V.

Cauponum peccata. §. 1

- 1 An sit peccatum permittere meretrices versari in caupona.
- 2 An liceat vendere vinum ei, quem scio inebriandum.
- 3 De eo, qui dat vinum, vt quis inebrietur.
- 4 An liceat vendere die prohibito cibos vetitos.

QVAESTIO. Peccantne mortaliter caupones, qui meretrices prope cauponam curant habitare, permittuntque inseruire mensis, vt ita plures hospites ad se diuersentur, attracti muliercularum lenocinijs, nullam aliam turpitudinem intendendo? **R**ESP. Peccant, quia dant occasionem peccato alieno proximam, seu potius illam offerunt, offendiculumque opponunt, & muscipulam culpæ lethalis, qui vero dat talis occasionis ansam, reus est eiusdem culpæ. Ita D. Thom. 2. 2. q. 12. 3. artic. 3. & 4. D. Anton. 2. p. tit. 7. cap. 4.

2 **Q**VAEST. Peccantne mortaliter caupones vinum vendentes ei, quem sciunt eo inebriandum? **R**ESP. Peccant. Ita D. Thom. 2. 2. quest. 150. art. 1. Nauar. cap. 23. num. 121. D. Anton. 2. p. tit. 6. cap. 3. §. 2. Tabien. ebrietas num. 2. Angel. ibid. §. 1. Ratio est, quia sicut vitæ, oculi, manus, pedis, & reliquorum naturalium non sumus domini, ita neque vsus rationis, vt docet Caietan. 2. 2. quest. 150. artic. 1. Etiam ad breue tempus, quia, vt sic adhuc est ablatio contra rationem rei magni momenti. Hinc manifesta est conclusionis ratio. Nam caupo propinando vinum cooperatur huic peccato, ergo, & c. quia adiuuat, aut saltem non impedit, cum potest. talem vero consensum damnat Apostolus Rom. 1. Non solum qui faciunt, sed qui facientibus consentiunt. Cap. 1. de offic. deleg. vbi Gloss. & omnes cap. sicut dignum de homic. Notat D. Thom. 2. 2. quest. 62. ar. 7.

Hhh 5

Enim-

Enim vero, qui daret arma ei, quem scit, seipsum esse
 terfeaturum, peccaret mortaliter teste D. Anto. 2. par.
 ca. 24. §. 11. arg. ca. Notandum 2. qua. 1. ergo, & longius
 probatione supersedeo, quia res est nota.

3 QVÆST. Quid igitur censes de eo, qui consilio
 propinat, ut quis inebrietur: R E S P. Grauisime illum pe-
 care lethali, quia priuat hominem vsu maioris
 naturalis, qui licet ad tempus sit, est tamen magna
 rationis. Peccat itidem ratione infamia ex ebrietate
 nascentis, quæ inter homines plurimi fieri solet.

4 QVÆST. Peccatne mortaliter tabernarius non pro-
 do die prohibito cibos vetitos ei, quem scit peccare illis: R E S P.
 Peccat. Ita omnes, quia cooperatur peccato
 cum posset illud impedire: imputatur vero nobis culpa
 quam negligimus corrigere, cum possumus cap. C. de
 86. dist. cap. Error. §. 3. dist. Vbi subditur. Non caret scilicet
 lo confessionis occultæ, qui manifesto facinori delin-
 obuiare. Ita docet Gabr. in 4. d. 16. qu. 3. ar. 3. dub. 6. Non
 peccat vero hos cibos vetitos venales exponendo, qui
 pluribus non sunt vetiti.

Conductorum peccata. §. 2.

- 1 Quando tenetur conductor restituere equum rap-
 tum.
- 2 De dubio, an equus perierit culpa conductoris,
 non.
- 3 An liceat conductori conducere alium equum, cum
 equus conductus non satis est ad viam potens.

1 QVÆSTIO. Quando tenentur conductores equorum
 ad restitutionem equorum raptorum, dum erant in
 potestate: R E S P. Suppono rapti potuisse equum
 conductum, vel propter dolum, & malitiam conducto-
 rum, vel propter negligentem custodiam ex culpa pe-
 ui, aut leui: vel casu, & fortuna. Dico primum. Tenetur
 conductor ad restitutionem equi conducti, & rapti
 propter dolum & malitiam conductoris. Hæc constat
 ex terminis, neque indiget probatione. Dico secundum.

Ad nullam restitutionem tenetur conductor, cum ex me-
ro casu, & fortuna equus conductus perijt. Hæc similiter
ita claret, vt æquo iudicio ferret offensam, qui probaret.
Dico tertium. Tenetur ad restitutionem conductor,
cum equus ex culpa eius graui, aut leui perijt, non vero
tam ex leuissima. Ita Caiet 2. 2. quæst. 62. art. 6. Salon. libr.
de iust. qua. 67. art. 6. controuers. 7. Hostiens. in L. Contra-
ctus. ff. de reg. iuris. & L. Si quis donum. §. Celsus. L. Si mer-
ces. §. Qui columnam. ff. locati. Sot. 4. iust. qua. 7. ar. 2. Sylu.
verb. culpa. Innocent. & alij, quos refert. Ratio est, quia
conductio cedit in utilitatem locatoris, & ideo non ob-
ligat ad culpam leuissimam.

2 *QVAEST. Dubius est conductor, an equus perierit absque
culpa leui, aut ex ea?* RES P. Tenetur equum restituere.
Ratio est, quia per locationem non fuit translatum do-
minium, sed remansit penes locatorem, sed in dubio meū
hoc sit, an tuum, melior est conditio possidentis, igitur
melior est conditio locantis in nostro casu, & ex eo con-
sequenti tenetur conductor ad restitutionem equi.

3 *QVAEST. Locauit Socrates equum Platoni sanum, bo-
num, fortem, & cat. Post egressus domo, cepit agrotare, neq-
ue ulterius progredi valuit, conduxit Plato alterum, quo iter con-
ficeret, rogo, teneturne Socrati integram reddere mercedem?*
RES P. Minime. Ita Nauar. capit. 17. num. 198. Beia 2. p.
capit. 20. arg. capit. propter sterilitatem de locat. soluenda. Igi-
tur pensio soluenda pro rata illius temporis, quo co-
nusus est Plato.

Coniugum peccata, §. 3.

- 1 *An sit peccatum contrahere cum heretico.*
- 2 *An sit validum matrimonium fidelis, cum here-
tico.*
- 3 *An liceat marito uxorem afficere supplicio.*
- 4 *Quantum peccat maritus otio vacans.*
- 5 *An peccet maritus non coercendo liberam licenti-
am vxoris.*
- 6 *An peccent coniuges non cohabitando.*

- 7 An peccet vxor assumendo sibi domus gubernationem.
- 8 De vxore rixosa.
- 9 Quod est peccatum contrahere matrimonium in impedimento.
- 10 Quomodo peccetur in vsu matrimonij.
- 11 Quæ causa deobligat à reddendo debito.
- 12 An sit peccatum petere debitum tempore menstrui.
- 13 Quod peccatum sit vti modis inusitatis ad copulam matrimonialem.
- 14 Quando peccant coniuges non reddendo debitum.
- 15 Quæ petitio debiti obligat ad mortale.
- 16 An liceat precibus remouere coniugem à petendo.
- 17 An liceat exercere actum matrimonij, ad vitandam incontinentiam.
- 18 An liceat exercere actum matrimonij propter sollicitudinem carnalem.
- 19 An liceat exercere actum matrimonij propter sollicitudinem carnalem.
- 20 Quantum peccant coniuges exercendo actum matrimonij propter delectationem carnis excusando fines matrimonij.
- 21 Quando delectatio carnis est causa tantum mortalis.
- 22 De incitamentis coniugum.
- 23 De delectatione morosa ex actu cogitato presentis vel futuro coniugij.
- 24 An propter adulterium amittatur ius ad petendum debitum.
- 25 Quando non peccat coniux negando petendum debitum.

26 An peccet maritus reddendo debitum vxori adultera.

27 An incestuosus cum consanguinea sui ipsius amittat ius ad petendum debitum.

28 An tale ius amittat incestuosus cum consanguinea sua vxoris.

29 Quod peccatum est consummare matrimonium ante benedictiones.

1 **Q**ŪŒSTIO. Peccatne coniux contrahendo cum heretico? **R**ESP. Peccat grauissime. Stricte enim prohibetur tale coniugium in Conc. Elibert. cap. 16. Laodicens. cap. 10. & 31. Carthag. ca. 12. Agath. ca. 67. Chalced. can. 16. apponunturq; ibi graues penæ, & in ca. Decretis. de heret. dotes iubentur confiscari.

2 **Q**ŪŒST. Estne validum tale coniugium fidelis cum heretico? **R**ESP. Negat penitus Simanchas in cathol. institut. titul. 40. capit. de matrim. numer. 17. arbitratuque tantus Doctor textum esse expressum. Can. 72. 6. Synodi general. irritantem, & annullantem nuptias. Oppositum tamen docet communis schola cum D. Thom. in 4. d. 39. quæst. ar. 1. & 3. p. qu. 59. ar. 1. Sot. in 4. d. 39. art. 2. ad 3. Ange. impe. 10. art. 8. Sylu. Arm. Tabien. alijq; Summistæ verb. matr. & tom. 1. cap. 14. de Rom. Pontif. Gloss. Non oportet 28. quæst. 1. Card. c. fin. de condit. appositis & ca. Decretis. & heret. in 6. Couar. tom. 1. p. 2. cap. 6. §. 11. Nau. cap. 22. num. 49. Ratio manifesta est, quia hereticus est Christianus baptizatus, & ideo capax sacramentorum: neque inter hereticum, & baptizatum, est cultus disparitas, profitentur enim per baptismum colere eundem Christum, & illius nota, & signo, hoc est, indelebili baptismali caractere insigniuntur. Et aliunde non est Ecclesiæ decretum talia matrimonia irritans. Ad Canonem allegatum sextæ Synodi respondeo, non fuisse à Sum. Pontifice approbatum, & ideo nec ab Ecclesia receptum. Probat id apertissimis rationibus Cano li. 5. de locis. ca. ult. ad 6. Beda. de natura rerum. ca. 67. Platina in vita Sergij Papa.

3 **Q**ŪŒST. Peccatne maritus percutiendo grauiter uxorem, & extra modum persona, & conditionis. Item acrius, & iniuriosis

iniurijs verbis eam tractando, animo iniuriandi, & non corrigendi? R E S P. Peccat, quia vxor non est serua, sed liber & immoderata percussiones inferunt ad odium, & correptionem. Sic Tolet lib. 5. ca. 2.

4 QVÆST. Otio vult maritus vacare, neque laborare parare cibos filijs, & vxori, quãrum peccat? R E S P. Mortaliter. Ita Tolet. proximo. Ratio est manifesta, quia caput est naturali, tenetur subuenire membris.

5 QVÆST. Non coercet liberam licentiam vxoris maritus? R E S P. Reus est culpa lethalis, quia ipse incommuni moribus, & vita familiarum inquirere, & deprauiat agere, cum potest, alioqui ipse impurantur.

6 QVÆST. Non cohabitant simul, cum communi potest? R E S P. Peccant mortaliter non cohabitatio ex vtriusque licentia libera ob aliquod bonum anime & corporis, aut impedimento ad separationem cogente: alioqui, qui negat cohabitationem, cum ab altero requiritur, peccat grauiter, quia non est dominus corporis, sed potestatem dedit alteri. Hinc manifestatur, quod si cogitur, teneri alterum mutare sedem respectu alterius, alium locum vbi simul cohabitent, nisi in contractu matrimoniali interfuerit pactum tacitum, vel explicitum de non mutando loco: vel in tali mutatione peccatum imminet grauis damni animi, vel corporis. Sic Tolet lib. 5. ca. 2. cum communi.

7 QVÆST. Vult vxor gubernare domum, spiritum no, & prudenti ad gubernandum: peccatne propter vxoris gubernationem? R E S P. Mortaliter quidem. Ita Tolet proximo. Ratio est, quia vxor tunc deorbitat in re, quae recta ratione, quae naturaliter iubet membra obedire patri.

8 QVÆST. Est vxor asperi ingenij, & rixosa, sicut querelis virum prouocat ad iram, & dicitia, & maledictiones, ad quid rogo tenetur in conscientia? R E S P. Mortaliter, & ad naturalem iram compescendam: alioquin rixae, & maledictionum peccata mariti, illi imputantur. Ita Card. proximo loco.

9 QVÆST. Quod peccatum committit, qui se cum muliere cohibet cum impedimento? R E S P. Lethale. Ratio est manifesta.

ita, quia it contra sanctas leges, & statuta Ecclesie in re
 grauissima, vt liquet.

10 QVÆST. *Qui coniuges peccant lethaliter circa actum
 conjugalem?* R E S P. Primo. Qui consorti blanditur cum
 periculo emittendi semen extra vas naturale, effusio enim
 seminis voluntaria extra vas, tam iniqua est, vt ex
 nulla circumstantia, neq; ob vllam causam licita sit. Se-
 cundo. Qui ita rem habet cum sua, vt eam haberet, licet
 sua non esset, quique ita rem habet cum sua permissione
 corporum, vt mente, & desiderio eundem actum habeat
 cum non sua. Tertio. Qui debitum rogatus negat, cum
 periculo incontinentie circa exigentem. Vel qui negat
 ex contumacia, nulla ad negationem obstante causa,
 præter ipsam nolitionem negantis.

11 QVÆST. *Qua causa deobligant à reddendo debito con-
 iugali?* R E S P. Mortis periculum, ægritudinis magnæ,
 infectionis contagij, seu pestis, & similia; quia non te-
 netur quis cum tanto damno, neque ad hoc se obliga-
 uit. Item locus publicus ob honestatem; locus sacer ob
 reuerentiam.

12 QVÆST. *Estne lethale, exigere debitum tempore purga-
 tionis?* R E S P. Si adsit periculum incontinentie, minime:
 nam periculum incontinentie parentum, præferendum
 est periculo infectionis geniti, quæ forte subsequetur.
 Nam proli melius est viuere, quamuis infecte, quam
 omnino non viuere. Ita communis schola.

13 QVÆST. *Peccantne lethaliter coniuges utendo naturali
 vase, sed inuicem modis?* R E S P. Minime: Nisi inuicem
 modus coeundi periculum afferat abortus; vel emitten-
 di semen extra vas naturale, nam iuxta medicorum sen-
 tentiam teste Soto in 4. distinct. 31. quest. 1. artic. 4. mutatio
 situs, si semen recipiatur, non impedit conceptionem fo-
 tus; ac proinde Albert. Magn. in 4. d. 13. absolute dixit, ni-
 hil eorum, quæ vir cum vxore agit intra vas legitimū cul-
 pam esse mortiferam, refert & sequitur Comitulus *resp.*
mor. li. 1. q. 133. Hinc fit, vt remoto hoc periculo, non pec-
 cetur mortaliter, si fœmina supergrediatur virum, nam
 iuxta philosophorum experientiam, matrix habet vim
 attractiuam sursum, & ita semen virile fugit, ne effluat.
 Neque si vir, versis fœminæ ad virum partibus, vas
 legiti-

scienda, memor tantum sanitatis? R E S P. Minime quidem. Ita Richard. in 4. d. 31. ar. 3. qu. 2. & Sor. proxime citata. Probatum à simili: Nam licitum est nubere ad obtinendam sanitatem in actu coniugij, dummodo fines matrimonij etiam intendantur, nempe proles, & fornicationis evitatio, ut docet Caiet. 1. tom. opusc. tract. 12. qu. 3. & Catec. ad prac. tit. de matr. pag. 337. ergo etiam licebit actum conjugalem exercere ob eandem sanitatem contracto iam matrimonio, non exclusis finibus alijs.

19 QVÆST. Peccatne mortaliter, qui debitum conjugale petit ob solam delectationem carnalem, non exclusis alijs finibus matrimonij, neque in memoriam venientibus? R E S P. Minime, sed tantum venialiter. Ita communiter Doctores D. August. 9. in Genes. capit. 7. & de bono conjugali, cap. 16. Magist. in 4. d. 31. & ibi Albert. Mag. D. Thom. in 4. d. 26. qu. 1. ar. 4. D. Bonau. in 4. d. 31. qu. 3.

20 QVÆST. Si excludantur tres illi fines matrimonij à D. August. appositi lib. 9. in Gen. ca. 7. nimirum proles suscipienda, fides servanda, sacramentum perpetuandum: Peccatne mortaliter coniux, qui coit, ad solam delectationem carnalem, ut finem tantum volutum, licet cum sua? R E S P. Mortaliter quidem. Ita D. Thom. in 4. d. 26. qu. 1. ar. 4. Sor. in 4. d. 31. qu. 1. ar. 3. Henriq. lib. 11. de matr. ca. 4. §. 2.

21 QVÆST. Intendij quidem fines coniugij, sed ad eos intendendos mouetur à delectatione carnali, & ideo eos non appetere, nisi moueretur ab illa? R E S P. Nullum committit peccatum. Ita Comit. lib. 1. quæst. 133. cum Palud. in 4. distict. 31. quæstion. 3. artic. 2. Diu. Anton. 3. p. titul. 1. capit. 20. §. 6. Vbi ex eorum sententia concludit nullum esse peccatum coniugem relinquere actum inchoatum, & imperfectum.

22 QVÆST. Licetne coniugibus absque culpa vlla vacare medijs excitantibus ad copulam habendam pro finibus matrimonij? R E S P. Licet. & ideo nullum peccatum tunc est calidis cibus, osculis, amplexibus, tactibus veneris se ad libidinem prouocare. Ita Sylu. de coniug. quæst. 9. Armil. ibid. num. 8. Caiet. ver. matrim. ca. de vj. matr. §. duodecimum est. Nau. ca. 16. num. 42. Henriq. lib. 14. de matrim. ca. 17. §. 9.

23 QVÆST. Peccatne coniux absens cum mente cogitante Medull. Casuum. Iii de actis

de actu coniugij delectatur carnaliter; aut ut delectationem carnalem percipiat in parte sensitiva valens; et tunc cogitat circa pollutionis periculum? R. s. p. Peccat mortaliter. Ita Comitoli. lib. 1. quæst. 134. Probabilissime ex Caiet. in 1. 2. quæst. 74. art. 8. ad 4. Sylva. ad quæst. 3. Tabien. verb. cogitatio. quæst. 7. Nau. cap. 16. num. 1. Anton. 3. p. tit. 1. cap. 20 §. 6. atque oppositum dicitur appellat defensores putide delectationis Ratio hæc quia illa delectatio sensitiva capi non potest, nisi imagine vxoris in mente fabricata præsentem, quæ non nisi circa præsens versatur: sed ex imagine præsentem veluti marmorea, aut eburnea, peccatam thale capere sensibilem delectationem; ergo idem dicitur de imagine facta in mente.

24 QVÆST. Amisitne coniux ius ad exigendum debitum propter adulterium occulte commissum? R. s. p. Non me. Idem Turrecrem. in capit. Coniugio. 32. quæst. 1. Arch. Caietan. tom. 1. opusc. tract. 31. respon. 4. Sotus. 36. quæstio. vnica artic. 3. Couar. 2. p. de matrim. cap. 1. numer. 4. Gloss. capit. Extremum de adulter. licet opus tum doceat Nau. capit. 22. numer. 23. Armil. verb. numer. 77. Tabien. matrim. 4. §. 6. Castro. lib. 2. pæn. capit. 4. Ratio est, quia nemo tenetur seipsum neque suo se iure spoliare; neque se ipsum extraneam accusationem accusare; alioqui alteri coniugi daretur occasionem scandali.

24 QVÆST. Quibus causis interuenientibus non tenetur coniux debitum negando, minimeque reddendo? R. s. p. triplices quidem sunt, quæ omnes continentur in dispositionibus traditis à Scot. in 4. sentent. distinctio. 1. 1. 1. coniux, inquit, amisit ius petendi: vel non habet ius petendi pro nunc: vel quando alter coniux non obligatur ad reddendum: vel quando ad non reddendum obligatur maiori vinculo. Amisit vero ius petendi per adulterium publicè commissum, hoc est, notum a coniuge innocente. Ita Palud. in 4. d. 32. quæst. 1. numer. 9. Ricardus. 35. artic. 5. quæst. 1. Item per votum solemne in religiose emissum. Non obligatur vero ad reddendum ante sex menses transactos post matrimonium ratum, & non summatum, quia in eo spatio licet ei religiose committatur

di, & profiteri. Obligatur vero ad non reddendum vinculo fortiori, cum in reddendo est periculum abortus, seu occisionis foetus in utero. Ita Sylu. *debit. coniug. qua. 5.* Caietan. *verb. abortus. Nauar. capit. 15. num. 14.* Item cum debiti redditio vergit in detrimentum incolumitatis propriae, tenetur enim maiori vinculo vitam factus seruare, abortumque fugere, & propriam aegritudinem vitare, quam debitum reddere. De incolumitate viri, dixit expresse D. Tho. *in 4. d. 32. art. 1. ad 2. & art. 3. ad 4.* Durand. *ibid. qu. 1. nu. 6.* Rich. *d. 32. ar. 1. qu. 1. & ar. 4. qu. 1. ad 2.* De incolumitate vtriusque indistincte locutus est Scot. *in 4. d. 32.* & cum eo communis Schola, vt notat Comitolus *lib. 1. quest. 136.* qui vehementer reprehendit Gabrielem singulariter opinantem *in 4. quest. unica art. 2. conclus. 11.* teneri vxorem sub mortali reddere debitum cum periculo propriae salutis, imo, & vitae, marito petenti, & periclitanti circa continentiam, cum tora illa incontinentia proueniat ex malitia mariti incontinentis: vxor enim vitur iure suo. Intellegitur enim obligatio reddendi debitum, salua indidui vita, atque etiam salute corporea. Hæc autem salus notabiliter læditur per coitum leprosi, & ideo tunc deobligatur coniux à debito reddendo. Ita Palud. *in 4. dist. 32. quest. 1. artic. 2. conclus. 1.* Durand. *ibidem quest. 1. numer. 8.* Aureol. citatus à Gabriele *ibid. quest. 1. artic. 2. conclus. 11.* Sor. *qua. 1. artic. 1.* Caiet. *verb. matrim. cap. 2. de vsu coniug. §. quintum caput. Nauar. ca. 16. num. 25.* Si vero aliqua lepra sit, quæ non inficiat (de qua re consulendi medici) licet timeatur proli infectio, tenetur reddere, quia proli melius est sic esse, quam nullo modo esse, vt ait D. Thom. *loco citato.* Et in hoc sensu intelligendum est *capit. Quoniam de coniug. leprosum.* vbi sanus coniux coniugi leproso, debitum reddere iubetur. Quod dixi de leproso, dicendum est de morbo gallico, aut alio quouis, cuius timeatur infectio. Ita Sor. *sup. Armil. verb. debitum coniug. num. 3. & verb. matrimon. num. 69. Nauar. ca. 16. nu. 25.* & sic intelligendum docet *cap. 1. & 2. de coniug. leprof.*

26 QVÆST. Peccatne maritus debitum reddens vxori publicè adulteranti? R E S P. Peccat grauius. Ratio est, quia in primis it contra prohibitionē *ca. si quis vxorē. 2. 2. q. 1. c.*

Dixit Dominus, & c. sicut crudelis 32. que. 1. Deinde quia
præbet manifestam occasionem perseverandi in peccato. Ita Couar. 2. p. de matrim. ca. 6. Caiet. in sum. tit. de
coniug. ca. 10.

27 QVÆST. Quid dicitur de incestuoso adulterio cum
sanguinea sui ipsius? RESP. Non peccat petendo, aut
dando debitum. Ita Syluest. matrim. 7. qua. 6. §. 1.
3. Castro. lib. 2. de leg. poen. cap. 7. Naua. cap. 16. num. 1.
in 4. d. 37. artic. 2. Ratio est, quia teste Sylu. hoc nullum
peritur à iure prohibitum.

28 QVÆST. Quid dicitur de adulterio cum conjugis
uxoris sua vel è contra? RESP. Si cognouit uxorem
consanguineam 1. vel 2. gradus peccat grauitate peccati.
Prohibetur ei peticio ca. 1. & c. Transmissa. de eo. qui
uit consang. cap. Qui dormierit. 37. qu. 2. Docet D. Thom.
in 4. d. 34. ar. 5. Rich. art. 4. qu. 2. Sor. d. 37. art. 2. etiam
Nauar. proxime. Couar. 2. p. de matrim. cap. 7. §. 2. ratio
est, quia in eo adulterio contrahitur affinitas cum
propria vxore, etiam post Concil. Trident. Ergo
petendo, non peccat vero reddendo. Redditio vero
tollit impedimentum affinitatis contractum, vt ait
Panorm. & Card. dicto cap. Transmissa. & Sylu. supra
4. pron. 4. Couar. citato nu. 5.

29 QVÆST. Quod est peccatum petere debitum
inditiones nuptiarum? RESP. Mortale peccat Syluest.
coniug. nume. 11. videtur tamen id nimis rigorosum, ut
Conc. Trid. sessi. 24. num. 1. id non præcipit, sed hoc
ideo sola venialis culpa contra exhortationem. Et
de hoc puncto iam idem respondi, & latius probatum
cap. ult. nu. 6.

30 QVÆST. Licetne ad occultandam infamiam
mouendum periculum mortis, exponere filium in
susceptum? RESP. Licet, si tamen parentes diuitem
tenentur hospitali domui alimenta restituere. Si
res, minime, quia talis domus pro pauperibus
tuta. Ita Card. Tolet. lib. 5. ca. 11. nu. 11.

Captiuorum peccata. §. 4.

De peccatis captiui Christiani inter infideles.

- 2 De peccatis captiui infidelis ab infideli.
- 3 An captiuus Christianus teneatur implere iuramentum quod fecit infideli.
- 4 An pretium redemptionis veniat ad collationem cum alijs fratribus.
- 5 Qua poena punitur filius, qui captiuum patrem non redimit.
- 6 De captiuis Christianis, qui remigant in irremis infidelium.
- 7 An maneat excommunicatus Christianus captiuus remigando contra Christianos.
- 8 An peccent Christiani captiui remigando contra infideles.

QVAESTIO 10. Dic quid censes de captiuis Christianis inter infideles? **R**ESP. Cum inter Christianos, & infideles possit bellum iustum, & iniustum aliquando interuenire, hoc mihi suadeo, si captiuus captus fuit bello iniusto, licet illi fugere, & fugiendo neque ipse, neque qui ipsum iuant, peccant. Ita definitur *cap. Dominus 23. qu. 1. ca. Vt pridie. 23. que. 8. l. 1. Cod. de Christian. mancip.* Si vero captus fuit bello iusto, peccant, & ipse, & qui ipsum iuant in fuga, nisi Dominus ipsum impellat ad fidem relinquendam, Christumque Dominum negandum. Ita *Syl. furum. qu. 6. Nauar. cap. 17. nu. 103.* Teneatur insuper ad restitutionem, iuxta omnes. Hæc autem nunquam est facienda per restitutionem personæ, quia semper datur periculum aberrandi à fide; sed facienda est per compensationem æstimationis.

QVAESTIO 11. Quid censes de captiuis infideli, ab alio infideli? **R**ESP. Cum inter fideles, similiter atque Christianos intercedat aliquando iustum bellum, aliquando iniustum, peccat captiuus in bello iusto, si fugiat, peccant, qui illum fugiendo adiuant, teneturque iterum in captiuitate redire, teneturque adiutores reddere, quod si nequeant, aliumque bonum seruum viribus, & industria. Ita *Conar. reg. Peccatum. 2. p. §. 11. nu. 6. & l. 1. Var. resol. ca. 11. nu. 10. Nauar. cap. 17. nu. 103. Arag. 22. qu. 62. de domin. contra Sor. 4. lust.*

2. art. 2. colligiturq; nostra conclusio ex cap. si quis seruum
17. qu. 4. Ratio est, quia iure gentium captus in bello
fito, est verum mancipium, capientq; est verus dominus
eius per verum dominium ab ipso iure gentium man-
tum in capientem, ergo, &c.

3. QVAEST. Teneaturne Christianus captiuus, bello captus
ius iuramentum seruare, quo promisit Mahometano non
se rediturum, aut missurum pretium captiuitatis? RESP.
perur. Neq; huiusmodi iuramentum facile est reu-
dum. Daretur enim occasio infideli blasphemandi
Christianum, & scandalum actuum peierandi. Ita
in sum. ca. 41. nu. 3.

4. QVAEST. Redemit pius pater Christianum filium
uum inter Mahometanos, seu alios infideles, in sumptibus
ea libertate multam summam, teneaturne filius restituere
illam summam in sua legitima, afferreque in collatione
hereditatis? RESP. Minime. Ita cum Baldo Goni-
L. 29. Tau. num. 29. & alij quos affert Roder. in sum. ca.
41. Habetur in Ordin. Lusit. li. 4. tit. 97. §. 8.

5. QVAEST. Qua poena punitur filius ita impius, qui
redimere patrem captiuum ab infidelibus, non redemit, sed
Successionis in bona patris. Ita habetur in Ordin. Lusit.
tit. 88. §. 6. filiusq; illegitimus, etiam natus ab infideli,
qui libertatem Patris procurauit, illi praefertur. Ita
Lopez, & alij, quos citat Roder. in sum. ca. 41. nu. 4.

6. QVAEST. Quid censes de captiuis Christianis, qui
metu verberum, aut mortis trivemes remo reuertuntur
Christianos in bello iniusto? RESP. Censeo peccate
liter sic remigando: nam faciunt contra quintum prae-
ceptum de non occidendo, occidunt autem, qui con-
sunt, consentiunt, adiuuant. cap. Sicut dignum. de homici-
cap. Notum. 2. qu. 2. §. 1. L. Is qui opem. ff. de furtis. Quod
timor mortis non excusat, probatur aperte, quia
merus excusat a culpa, faciendo id, quod est tantum
malum, tale vero est iuuare occisorem iniustum.
Beia. 2. p. cas. 24. Ratio illius est, quia remigatio huius-
di, est actio directe, & per se ordinata ad occisionem
damnum innocentium Christianorum. Et ita resp. ca.
3. p. ca. 9. §. 16. sect. 8.

7. QVAEST. Incurruntne excommunicationem qui

mande: R E S P. Minime. Ita Nau. cap. 27. num. 63. §. sep. quod
Christ. Beia loco proximo. Ratio est, quia censura Ecclesiarum
non feruntur, nisi in libere contumaces. Tales vero non
sunt, qui metu coguntur non obedire, cum metus non
infertur ob iniuriam fidei.

7 QVÆST. Peccantne huiusmodi captiui remigando contra
alios infideles? R E S P. Negatiue responder Nauar. loco proxi-
mo citato. absque distinctione. Cum ea veruntamen ne-
cessario loquendum. Nam vel bellum iniustum est, vel
iustum: si iustum, recte dicit sapientissimus Doctor; si
iniustum, parce dixerim, & debita reuerentia, eadem est
ratio, atque contra Christianos, quia remigando iuuant
ad damnum iniustum.

Collegiarum alicuius domus peccata. §. 5.

1 An peccent collega incolendo collegium contra illius
instituta.

2 De conditione paupertatis.

3 An peccent non studendo diligenter.

4 De conditione sanguinis, aut nationis.

1 QVÆSTIO. Peccantne mortaliter, qui collegium in-
grediuntur, & habitant contra instituta fundatoris?

R E S P. Maxime. Tenentur insuper ad restitutio-
nem expensarum, quas fecerunt ex collegiorum red-
ditibus. Hæc est euidentis.

2 QVÆST. Fuit institutoris voluntas ultima, ut ingressa-
ri, & habitaturi collegium sint pauperes: Titius est diues, &
vult collegium ingredi, & ne illi obstat diuitiarum possessio,
facit donationem reuocabilem, nimirum, quod illi reddan-
tur diuitie, si à collegio exiuerit. Rogo, estne talis collega tutus
in conscientia, collegium ingrediendo, & habitando, & ex red-
ditibus pauperum vitam alendo? R E S P. Minime. Imo est
gravissimum peccatum talis palliata bonorum renun-
ciatio, tacito, vel expresso pacto iterum accipiendi ea. Ita
Nauar. & Instruct. quos citat, & sequitur Roder. in sum.
1. p. capit. 45. Secus videretur dicendum, si donatio esset
omnimoda inter viuos, & irreuocabilis, per eosdem
Doctores.

3 **QVÆST.** Aluntur collega in collegio Pontificio, ut
expensis regijs, ecclesiasticisve, ut diligentem operam in
litteris, peccantne otiaando? **RES P.** Peccant grautes, laque
tenentur ad restitutionem expensarum. Ita Nau. cap.
num. 59.

4 **QVÆST.** Estne iusta conditio, quia institutor
collegij ingressu certum personarum genus, veluti proceros
Iudais, remoto odio, attento tantum collegij honore? **RES P.**
Esset. Ita Cordub. lib. quasi. 54. Rod. prox. citat. Beza.
Ratio est, quia cuique licet suum, cui voluerit, in
quere.

Chirurgi peccata. §. 6.

1 **An peccet, qui vtitur remedijs non arte, sed experimen-**
to comparatis.

1 **QVÆSTIO.** Nunquam Titius didicit artem chirurgiam
sed experimento comperuit certos morbos, certis ma-
mentis felici euentu curari, peccatne vitiosa
vientiã medicamentorum circa omnes infirmos circumscri-
seu ulceris? **RES P.** Minime. Ita Nau. cap. 25. num. 6. et 11.
§. Medicus. ff. de var. & extraord. Si tamen febri-
cat, & ingrauescat morbus, tenentur medicum docere
aut chirurgum consulere.

Custodum peccata. §. 7.

1 **De custodibus rerum sua cura relictiis.**

2 **De concustodibus.**

3 **De custodibus domorum.**

4 **De custodibus montium, & sylvarum.**

5 **An liceat custodibus montium, & sylvarum se
tare ad capiendos venatores, & lignorum
res,**

6 **De custodibus vrbium, & oppidorum.**

1 **QVÆSTIO.** Cum multiplex sit custodum genus, de
lis sciscitabor ex te, quid iudicas: atque in primis
censes de custodibus rerum mobilium sua custodia
libularum, si surripiantur? **RES P.** Dico primum. Si gra-
rogatu dominorum, res illas seruabant, neque fur-
accidit

accidit ex dolo, aut lata culpa eorum, sed tantum ex leui,
non tenentur ad earum restitutionem. Ideo grauius
peccaret dominus earum, si certus innocentia, res pere-
res in iudicio. Certus dixi, quia si in dubio est, potest il-
las reperere, & adjudicatas in pretio retinere. Ita Rod. in
sum. 1. p. cap. 124. num. 11. cum Cordu. cas. 175. Sylu. verb.
cust. Secus tamen dicendum, si furtum accidit ex dolo,
vel lata culpa, ut manifestum est: nam ad illam custo-
diam se libera, & tacita promissione obligarunt. Dico se-
cundum. Qui salario conductus rem seruat, & ea pro-
pter leuem eius, leuissimamue culpam surripitur, aut
pereat, tenetur ad illius restitutionem. Talis est seruus
relictus a domino in custodia rerum suarum. Tales iti-
dem sunt artifices, quibus relinquimus materias ad ope-
ra fabrefacienda, & alij similes. Et certe de stabulariis id
decernunt Ordinarij. Lusit. lib. 5. tit. 64.

2 QVÆST. Quid censet de concustodibus? R E S P. Tenen-
tur omnes, & singuli æque rem suæ custodiæ relictam
custodire, & si pereat, aut surripitur, tenentur ad resti-
tutionem. iuxta regulas proxime dictas. Ita Barthol. L. Ve-
certo. §. fidem. ff. commoda. Ratio est, quia obligatio vniua,
non tollit obligationem alterius, sed æque tenentur sin-
guli, atque omnes.

3 QVÆST. Quid censet de custodibus domus, relictis ad cu-
stodiendos intus inclusos, ne exeant? R E S P. Si malitia tantum
versata est circa incuriam eos custodiendi, ita ut nil ampli-
us intenderint negligentes custodes, quam eos liber-
tate detentionis donare, siue culpa incuriæ, seu consen-
sus dimissionis leuis fuerit, siue grauis, non tenentur ad
restitutionem damnorum, quæ liberi exeuntes præter
dimittentium voluntatem fecerunt. Ita Arag. 2. 2. quæst.
62 art. 7. contra Sot. 4. Iust. quæst. 7. art. 3. Ratio est, quia
tales custodes non se obligarunt ad custodienda bo-
na vicinorum, sed tantum domi inclusos, ne euade-
rent.

4 QVÆST. Quid censet de custodibus montium erga ve-
natores, vel cafores lignorum, cum ista casto, & venatio ibi-
dem sint prohibita? R E S P. Peccant lethaliter non manife-
stando huiusmodi venatores, & cafores, quoniam ad
eam detectionem iuramento se adstrinxerunt. Insuper
Iii 5 tenen-

tenentur ad pœnam restituendam, quæ ex defectu detractionis Reipublicæ, vel populo non fuit adjudicata in Aragon. proximè citatus. Nam licet pœna à transgressu legis non debeat in conscientia nisi post iudicium debetur tamen à custode ante sententiam, per quem tenentur, ne iudicaretur, cum ex officio, & salario tenentur lam procurare. Tenentur insuper restituere damnum in montium truncatione, culpa eorum, & filios non restitutum.

5. QVÆST. Peccantne huiusmodi custodes se occultis sylvis, ut fures licentius vagentur, venentur, & ligna caedant, ut facilius capiantur? RESP. Si damnum permittant, ut deinceps exemplo captorum, alij caueant a damno non peccant, neque tenentur restituere damnum commissum. Ita Nau. c. 17. num. 124. Rol. in sum. 1. p. ca. 124.

7. Ratio est, quia in ea permissione bonum, vultus domini, & Reipublicæ procurant.

6. QVÆST. Quid censes de custodibus urbium, & montium? RESP. Tenentur manifestare nocte inuentos latrones; quia ad id iuramento se obligarunt. Ita citati Doctores.

Clericorum peccata. §. 8.

- 1 An recitatio diuini officij distracta, & indenuotata satisfaciat diuino officio.
- 2 Ad teneatur ad restitutionem fructus beneficij male recitans.
- 3 An satisfaciatur precepto recitatio mentalis.
- 4 An liceat clericis exercere mercaturam per seipsum.
- 5 Quæ proprie appellatur mercatura.
- 6 An liceat clericis exercere mercaturam per alios.
- 7 An liceat clericis exercere aliquam artem.

1. QVÆSTIO. Suppono, ut certissimum, & indubium, quod subdiaconus, & diaconus sacerdos, tenentur recitare diuinum officium, quæro, an satisfaciatur precepto id recitando distracte, & indenuote? RESP. Affirmatiue.

mant plurimi. Host. cap. Dolentes, extrau. de celeb. miss. D. Ant. 3. p. tit. 13. cap. 4. §. 7. Ang. verb. hora. §. 2. 8. Syl. est. in aur. rosa. cas. 9. & ver. hora. qu. 11. Gloss. in cap. graui. de celeb. miss. Ratio eorum est, quia licet distinctio, attentio, & deuotio sint modi concomitantes orationem, & recitationem officij, & fines intenti ab Ecclesia, vt claret ex c. Dolentes. de celeb. miss. modi tamen concomitantes, & fines præcepti, non cadunt sub præcepto, teste vtroque D. Tho. 1. 2. q. 100. art. 9. & 2. 2. q. 4. ar. 4. ad 1. ac proinde sola ipsa recitatio præcipitur. Deinde, quia deuotio, & intentio sunt actus mere interni: actus vero mere interni, non cadunt sub præceptum Ecclesiæ, quia Ecclesia, non iudicat de interioribus, neque actus internos præcipit, vt docet D. Thom. 1. 2. quest. 100. art. 9. Oppositum tamen omnino dicendum cum D. Thom. 2. 2. qu. art. 13. Caietano ibidem. Palud. in 4. dist. 15. quest. 5. Gabr. in can. lect. 62. Maiore in 4. d. 12. quest. 7. Adrian. quodl. 8. Gersono 3. p. alphab. 71. lit. f. Caiet. verb. hora. §. 3. Nauar. opusc. de orat. cap. 13. nu. 22. & c. 20. nu. 31. Sot. 10. Iust. qu. 5. art. 5. concl. 6. Et ita opinantur omnes summistæ. Colligitur ex 1. Corinth. 14. Si orem lingua, mens mea sine fructu est. Ratio germana est, quia attentio, deuotio, & distinctio, non sunt puri modi orationis, vt pro fundamento supponunt contrariæ sententia Auctores: sed sunt de ratione & essentia ipsius orationis: cum vero præcipitur recitatio diuini officij, præcipitur oratio, id est, eleuatio mentis ad Deum, cum certis verbis, & orationibus: eleuatio autem non fit sine intentione mentis, distinctione recitationis, & deuotione cordis. Et hinc solum manet primum alterius opinionis argumentum. Ad secundum vero dico Ecclesiam non præcipere actus pure internos, posse tamen præcipere eos, qui ex ipsa rei natura necessarij sunt ad digne exequendos externos, quos ipsa præcipit, qui quidem habent se inuicem sicut forma, & materia ad constituendum totum compositum naturale, in quo deficiente vna, totum dissoluitur. Non quidem illos præcipit directe, sed indirecte, quia necessario requiruntur ad actus, qui præcipiuntur directe.

2. QVÆST. Recitans tam male, vt non satisficiat præcepto, teneturne ad restitutionem fructuum perceptorum bona

bona

beneficij, ac si non recitaret? R E S P. Teneatur. Ita Vega
cas. 33. cum alijs. Ratio est, quia ita recitans sic apud Deum
 habetur, ac non recitans: Si vero non recitasset, non ha-
 rec fructus, teneaturque ad eorum restitutionem, ege-
 &c. Nam par ratio, idem ius parit. per *cap. Dudum. de
 elect. l. Istud. ff. ad l. Aquiliam.* Deinde, quia constitutio
 quæcumque pœnalis extenditur ad alium casum, quæ
 continetur sub ratione lata saltem verborum, ut patet
 Anton. *cap. fin. de consuetud. & Dominicus, ac Perolin. in
 1. de temp. ordin. lib. 6.* sed male recitans, includitur sub ra-
 mine non recitantis, saltem late sumpto vocabulo, quæ
 coram Deo æstimatur, ac non recitans: ergo, &c. De-
 que, quia privatio fructus imponitur beneficiario non re-
 citanti ratione culpæ: sed male recitans eandem culpam
 committit, & peiorem, nam ad culpam transgressus
 præcepti recitandi addit mille irreuerentias, factas Deo,
 quo cum loquitur irreuerenter, & scandalum præfati-
 bus, si forte adsint: ergo cum culpa male recitantis gra-
 uior sit culpa non recitantis, magis priuabitur fructibus,
 & tenebitur ad eos perceptos restituendos, quam non
 recitans, ut apparet manifestum in conscientia, & co-
 ram Deo: nam fructus dantur ob laborem, & ser-
 uicium.

3 QVÆST. Peccatne mente tantum, & non voce recitans
 horas canonicas? R E S P. Peccant, & non satisfaciunt præ-
 cepto: quia horæ canonicæ voce sunt profertendæ. Ita
 Tho. 2. 2. q. 63. ar. 13. Alenf. 4. p. q. 9. art. 1. n. 2. Adrian. 2.
 §. Sor. 10. Inst. q. 5. art. 4. Beia 1. p. *cas. 55.* Gloss. communiter
 recepta Clem. 1. de relig. habetur *ca. Presb. de cel. missi.* Item
 Innoc. c. Dolent. eod. tit. Nau. c. 10. de orat. nu. 47. Probatur
 vero debent cū recitantur in choro ea voce, ut audiantur
 populo, at vero extra chorum, ut verba distincte profer-
 rantur. Quidquid dicat Medin. tract. de orat. q. 1.

4 QVÆST. Licetne clericis exercere mercaturam per se-
 sos? R E S P. Minime. Ita illis prohibetur *cap. Consequens. de
 & cap. Fornicari eadem d. & cap. Quoniam cleric. & cap.
 Negotiatorem. 1. 4. qu. 4. & cap. Prædicat. 16. quest. 1.* Immo cle-
 ricis negotiatoribus apponuntur græ ues pœnæ. Nam no-
 Ne clerici, vel monachi. *capit. secundum iusticia de ceteri-
 tur, ut excommunicentur cap. Sed nec. eodem tit. præcipi-
 tur.*

tur, aut suspendantur ab officio Ecclesiastico. Idem statuitur *cap. Consequens est. dist. 88.* At vero *cap. Clericus. dist. 94.* imponitur eis depositionis poena. Denique *cap. Canonum. 14. qu. 4.* iubetur, ut explodantur à clericali consortio. Ideo peccant mortaliter mercaturam exercendo. Quod intelligo per se ipsos, ratione lucri, ut alij mercatores exercent. Ita D. Thom. 2. 2. qu. 77. art. 4. Soc. 6. iust. qu. 2. art. 2. conclus. 5. Sylu. cleric. 3. q. 3. Armil. empirio. nu. 27. Nauar. cap. 25. num. 110. & 111. Rod. in sum. 2. p. 1. cum Rebuffo. de mereat. minus art. 1. Salced. in pract. crim. cap. 55. Aragon. 1. 2. qu. 67. artic. 4. fol. 644. Comitulus lib. 1. qua 5. aperte traditur à D. Chrysoft. hom. 38. oper. imperf. text. express. in Clem. 1. de vita, & honest. cler.

5 QVAEST. *Qua proprie appellatur mercatura, in qua exercenda peccat grauius clericus?* RESP. Omnes ea & sola, in qua res emitur, ut eadem absque alia artificio adhibito vendatur cum lucro. Ita Comitulus lib. 1. quaest. 54. cum D. Chrysoft. cit. proxime. Ideo non est mercatura emere animalia macra, ut pinguia facta vendantur, & alia similia in quibus adhibetur industria, labor, & artificio e mentis ad venditionem cum lucro.

6 QVAEST. *Licetne clericis exercere mercaturam per alios?* RESP. Licet, Probat ex Clem. 1. de vita, & honest. cler. ubi inhihetur clericis exercere officium tabernarij, macellarij, & similium personaliter. Si igitur clericus Deo vacet, & precibus, solumque alicui tribuat pecunias, ut mercaturam exerceat amoto scandalo, potest lucrum reportare. Ratio est, quia lucrum non est prohibitum clericis, si ad bonos, & honestos vsus acquiratur. *cap. Cler. d. 91.* Concediturque illis tale honestum lucrum apertissimis verbis in Concil. Agathensi, relato *cap. 1. de cel. miss.* Probat Gloss. *cap. Peruenit. dist. 86. §. auaritia causa. c. Negotiatorem. 8. dist. Panorm. c. 1. Ne clerici, vel monachi.* D. Ant. 3. p. tit. 1. c. 2. §. 2.

7 QVAEST. *Licetne clericis aliquam artem exercere?* RESP. Licitum est clericis honestas, & decentes artes per seipsos exercere. Ita definitur in Conc. Carthag. & habetur *cap. Clerici de vit & honest. Cleric. & cap. Clericus. dist. 91. & ca. Nunquam. de consecrat. dist. 5.* Nam Paulus cum Aquila, & Priscilla scenofactoriam artem exercuit. *act. 18.*

Neque

Neque Petrus, aut alij Apostoli piscatoriam artem
 seruit. Ideo possunt clerici emere, vel conducere
 ad eos in sui, suorumque sustentationem excolere.
 Ita Gloss. cap. Peruenit. verb. auaritia. dist. 88. Potest
 emere res, quas sua arte, & industria meliores reddunt
 & meliores vendant cum lucro. Et ideo non erit
 erum emere vinum nouum, quod ex industria ferunt
 optimum per annos, vt cum lucro vendatur. Ita aliter
 Med. cod. de reb. rest. quest. 30. Syl. clericus. 3. qua. 1. & 2. in
 pluribus, quos citat Host. & Panor. ca. secundum. Nihil
 vel monach. Salo. 2. 2. quest. 77. art. 4. controu. 4. Panor.
 quia negotiatio honesta ex se licita est, imo utilis &
 necessaria Reipublicæ, teste Philosopho, in Polit. & Tullio
 offic.

Columbas nutrientium peccata. §. 9.

- 1 An liceat alicui vri remedys ad alliciendas alias
 columbas in suum columbarium.
- 2 An liceat alienas columbas occidere ad euandam
 damnum propinquarum segetum.

1 **Q**UÆSTIO. Solent nutritores columbarum optime
 columbarijs odores optimos, & aspergere certa semina
 grana, non vt suas recreent, & nutriant, sed vt
 rapiant potius, quam alliciant ad sua columbaria. Quia
 cas. R. S. P. Peccare mortaliter. Ita Nau. cap. 17. de
 tenerique ad restitutionem columbarum, & filiorum
 lictorum. notat Roderic. p. 2. sum. cap. 19. nu. 2.

2 **Q**UÆST. Desinit lex certos terminos, intra quos
 vicinitatem columbarij prohibet columbas occidi: Secundu
 ter eosdem terminos segetem habet, sapissime in ea colum
 inuenit, poteritne tuta conscientia illas occidere? R. S. P. De
 terit, si aliter damnum impediri, vel refarciri non possit.

Nam ius ipsum naturale præcipit, damnum
 modo ipso quo potest, impedire dam
 num proprium.

Concubinarij peccata. §. 10.

1 De concubinario occasionem proximam non tollente.

1 **Q**V AESTIO. Estne in statu damnationis aeterna. & peccato habituali concubinarius, qui quantumcunque dolere sibi videatur de praeterito. & proponere de futuro, tamen occasionem praescindere non vult? **RESP.** Maxime. Estque status perpetuis lachrymis deplorandus: tene-mur enim sub mortali occasiones proximas peccatorum remouere, talis vero est cohabitatio, aut conuersatio concubinarij cum concubina, praesertim si adhuc valens est, & succi plena, ait Comicus apud Terentium.

Confessoris peccata. §. 11.

1 De absolvente eos, qui manent in occasione proxima peccandi.

2 An peccet confessorius absoluendo paenitentem, quem certo scit sibi mentiri.

3 An teneatur confessor, qui absoluit impaenitentem, illum monere, vt vere confiteatur, quia praeterita confessio fuit nulla.

4 An teneatur confessorius imponere paenitentiam iuxta grauitatem peccatorum.

5 Quae paenitentia imponenda confessorio pro peccato dubio.

1 **Q**V AESTIO. Peccatne lethaliter confessorius absolvens concubinarios publicos, aut secretos quantumcunque de praeterito dolere affirmant, & de futuro proponere, antequam promittant se inuicem separandos, aut separatos esse dicant? **RESP.** Peccat. Sunt enim tales concubinarii in statu habitualis peccati: debetque confessor sibi persuadere eos, aut raro, aut nunquam ita habitando peccatum relicturos. Ita Nau. ca. 16 num. 345. & in Add. ad c. 3. D. Anton. 3. p. tit. 17. c. 20. Sot. in 4. d. 18 q. 3. ar. 3. Angel. conf. 6. §. 2. & concubinatus. Syl. conf. qu. 8. & confess.

libet

sunt enim huiusmodi peccatores in occasione peccandi, quam tollere obligantur; tum ratione scandalum ratione reincidenti in similia peccata, de quibus sunt moraliter certi.

2 QVAEST. Peccatne mortaliter confessor, qui clare scit, aut verisimiliter credit poenitentem mentiri in confessione, et tamen velleque ipsum fallere, et tamen talem impoentem admittere. RESP. Peccat. Late probat hanc conclusionem Conc. 4. cum plurimis, quos citat, & refert.

3 QVAEST. Ob incuriam, & negligentiam omisit confessarius certam rogationem de circumstantia necessaria confessionis integritatem, rogo, an teneatur poenitentem monere de defectu commisso? RESP. Iam respondi tertia parte huius examinis, cum me de sacramento poenitentiae interrogasti; non licere confessario extra confessionem loqui cum eodem confitente, absque illius licentia de peccatis auditis in confessione. Nunc tamen dico hunc defectum esse urgentem causam, obligantem confessarium ad attendendam a confitente facultatem, ut illum monere de necessaria circa factam confessionem. Ac proinde in initio absque scandalo fieri potest, tenetur talis confessorius poenitentem monere, dummodo illi non oboriatur graue detrimentum. Ita Sylu. confessor. 3. qu. 14. Melua confess. qu. 26. & 27. Sor. in 4. d. 18. qu. 2. art. 4. & 5. Navar. ca. 17. nu. 22. & 23. & cap. 6. num. 1. & 4. Cordub. q. 7. autem absque scandalo, si confessor, culpam in leuius reijciat.

4 QVAEST. Teneturne confessor imponere poenitentiam iuxta gravitatem peccatorum, maiorem, vel minorem? RESP. Tenetur, & aliter faciendum absque rationabili causa peccat lethaliter contra praecipuum Ecclesiae, & officii obligationem. Ita praecipitur in Conc. Trid. sess. 4. cap. 1. ubi ait: Debent sacerdotes, quantum spiritus, & praesens subiecerint pro qualitate criminum satisfactioes imponere. Praecipitur in Conc. Mogunt. 2. c. 3. & Niffen. c. 12. de poen. & remiss. cap. ex multis. de poen. d. 1. tradit Ang. in 4. chirid. c. 65. Probat Suar. disp. de satisfact. Sect. 2.

5 QVAEST. Peccatne confessor imponendo poenitentiam arbitrariam pro peccato, quod neque ipse, neque poenitens cogit esse mortale, vel veniale; sed tantum esse culpam? RESP. Min.

Minime quidem, nisi aliunde augetur culpa. Ita Adriā.
in 4. de confess. quest. 4. dub. 7. & quodl. 5. art. 2. Medin. de
confess. quest. 26. & 27. Gabr. in 4. dist. 17. quest. 1. dub. 2.
Sylu. confess. 3. quest. 6. 7. 10. 11. 14. Sor. in 4. d. 18. q. 2. art. 4.
& 5. Nau. c. 13. num. 22. & 23. Cord. qu. 9.

Canonicorum peccata. §. 12.

- 1 An teneatur canonicus canere in choro ad lucrandas distributiones.
- 2 An teneatur canonicus ad restituendas distributiones, quas percepit si non cecinit.

QVAESTIO. Teneturne canonicus ad lucrandas distributiones quotidianas canere officium diuinum in choro cū alijs, an sufficit recitare intra se solū, imo satiusne est solū assistere? RESP. Tenetur in choro canere cū alijs. Ita illis præcipitur à Concil. Tridentin. hisce verbis. *ses. 24. de reformat. cap. 12. Omnes per se, & non per substitutos compellantur obire diuina officia, atque in choro ad psallendum hymnis, & canticis Dei nomen reuerenter, distincte, deuoteque laudare.* Caictanus vero *libr. 17. respons. resp. 8.* eos obligat sub lethali ad totam suam dimidiam partem canere cum suis.

2 QVAEST. Tenenturne ad restitutionem distributionum, quas acceperunt pro sola assistentia chori non psallendo? RESP. Tenentur. Ita Alenf. 4. 4. p. quest. 9. ar. 1. num. 2. Habetur c. Presb. de celeb. miss. docet Innoc. c. Dolentes, eodem tit. Nauar. c. 10. de orat. n. 47. Sor. 10. Iust. q. 5. ar. 4. Beia. 1. p. cas. 55. Ratio est, quia fructus beneficij dantur propter officium: cum igitur officium canonici sit recitare officium diuinum in choro, expresse decreuit Concil. Trid. citat. non obediendo officium, nequit in conscientia percipere fructus beneficij, sicut curati non recitantes extra chorum.

Compensantium peccata. §. 13.

- 1 An liceat facere secretam compensationem.
- 2 De quibus rebus liceat facere compensationem.
- 3 An liceat facere compensationem ex deposito.

Medull. Casuum.

Kkk

4 An

4 An liceat facere compensationem ex rebus quae me relictis demortui debitoris.

1 QVAESTIO. Licetne secreta compensatio, in causa iusta: RESP. Maxime. Ita Medin. de rebus quest. 3. art. 12. & qu. 1. Sor. 5. Inst. q. 3. ar. 3. ad l. de cap. 17. nu. 107. Causa vero iusta secundum eorum auctores, est probabile periculum amittendae actionis publice, vel in iudicio res debita petatur, periculum tamen vel contumeliarum, & similia: Non peccat igitur creditor certus sui debiti, quod aliter extorquere nequit sine periculo grauis incommodi, clam se compensat, et non debitoris. Certus dixi, quia si incertus est, & dubium habet anne illi res, an non, peccat se compensando, graue aut leuiter, iuxta grauitatem, aut leuitatem rei ablati: rulo compensationis: quoniam in dubio melior est conditio possidentis, ut alibi iam non respondit.

2 QVAEST. De quibus rebus fieri potest compensatio? Iuxta Panor. c. Bona fides. de deposito. ex solis rebus similibus omnino, & haec solae sunt, quae constant, numero, pondere, vel mensura: & aliter minime, v. g. debet mihi equum, non possum facere compensationem in pecunia vel tritico, &c. Dico tamen. Opinio Panor. admodum in foro fori, non tamen coram Deo in foro poli. Ita Med. Ioan. cod. de red. restit. quest. 3. causa. 12. Comit. lib. 3. quest. 39. Et ideo si compensatio fit in re dissimili, tenetur compensator reddere debitori excessum valoris supra debitum.

3 QVAEST. Possumne facere compensationem ex deposito? RESP. Minime. Ita cauetur Decret. Bona fides. de deposito l. postrema. Cod. de compensat.

4 QVAEST. Habeo apud me res Petri viuae fructu, & debentis centum aureos, scio illum de vita migrasse cum aliquot diebus antiquioribus, rogo, an possim retinere res, quas habeo in compensationem mei debiti? RESP. Scio responsum potest retardari ex eo, quod Petrus viuus teneretur prius potest debita persolvere, si non esset omnibus simul solvendo. Dico tamen, potest eam facere compensationem. Ita Comit. lib. 3. respons. qu. 39. Ratio est, quia non tenetur

ita rebus alienis prouidere, vt tuarum facias iacturam, & e manibus sinas labi, quod præ illis habes, neque est lex quæ illum ordinem in compensatione præcipiat, vt ostendit Comit. citat.

AD LIT. D.

CAPVT VI.

Delatoris peccata §. i.

- 1 Ad quid tenetur delator falsi criminis.
- 2 An teneamur deferre illum, cui non profuit fraternæ correctio.
- 3 An teneamur deferre cum propria infamia reum læsæ maiestatis.
- 4 An cum periculo propriæ vitæ teneamur denunciare de crimine particulari.
- 5 An hæreticus occultus teneatur se ipsum deferre.
- 6 Quid intendere tenetur delator in denunciatione.

QVÆSTIO. Ad quid tenetur delator falsi criminis?
RESP. Delator, seu denunciator falsi criminis, tenetur ad damnum parti subortum ex falsa criminatione: duplex enim in falsa denunciatione committitur peccatum, vnum sacrilegij falsi testimonij iurati: alterum infamiae rei, & causæ damni illati, hoc igitur, & infamiam tenetur restituere, vt est manifestum ex terminis. Ita D. Thom. 2. 2. q. 71. art. 3. ad 3.

2 **QVÆST.** Si præmissa correctione fraternæ, quæ non profuit, adhuc reus criminis perseuerat in scelere, tenemurne sub mortali, illum deferre? **RESP.** Tenemur. Ita nobis præcipit Christus Dominus: Si peccauerit in te frater tuus, corripe eum inter te, & ipsum solum: si te non audierit, dic Ecclesie.

3 **QVÆST.** Quando crimen vergit in damnum commune